

(astăzi Alba Iulia, fosta capitală a Transilvaniei, în antichitate *Apulum*) și *Moigrad* (în antichitate *Porolissum*) indică un grai sud-slav.

Se pune întrebarea dacă aria toponimică sud-slavă occidentală se întinde — și în ce măsură — și asupra Olteniei. Cercetătorii mai vechi au considerat toponimia slavă a Olteniei — cel puțin în parte — ca fiind sîrbească. Gustav Weigand a susținut că această arie toponimică sud-slavă occidentală se întindea pînă în apropierea râului Olt, cum e cazul numelui județului *Romanați* care ar fi un derivat cu sufixul *-ac* (< *-*ьсѣ*) din numele de persoană *Roman* (cf. toponimicele din Serbia *Aleksinac*, *Šabac* etc.)¹. Sufixul *-ați* a determinat și pe alții să considere numele județului oltean de origine sîrbă. Nicolae Iorga îl aseamănă cu aceleași toponimice din Serbia, dar îl crede derivat din *rumân*, bazîndu-se pe două nume de sate azi dispărute *Rumănați dă sus* și *Rumănați de jos*². Etimologia propusă de N. Iorga (*rumân* + suf. sîrb. *-ați*) e socotită plauzibilă de G. Ivănescu³ și acad. Iorgu Iordan⁴. De origine sîrbească îl consideră pe *Romanați* și Ivan Popović⁵. După G. Weigand, în toponimia Olteniei ar fi și alte urme sîrbești, ca, de exemplu, numele pasului *Vulcan* avînd la bază numele de persoană *Vlkanz*, cu tratamentul *ul* al lui *l*, pe cînd, în toponimicele de origine bulgară lui *l* silabic îi corespunde *il* (de ex. *Vilcea* < bulg. *vlčŭ* 'a lupului')⁶. Ivan Popović admite întru totul explicația lui Weigand în ce privește oronimul *Vulcan*⁷. Și Istvan Kniezsa susține caracterul sîrbesc al toponimiei slave din Oltenia, fără să dea exemple⁸.

Să examinăm diferitele toponimice al căror fonetism ar putea prezenta particularități sud-slave occidentale. În ceea ce privește numele județului *Romanați*, care e și numele unor sate și apare și ca nume topic, trebuie făcută observația că e un plural, a cărui formă articulată este *Romanații*. Dar o formă de plural sud-slavă — în cazul că sîntem în prezența sufixului *-ac* (< *-*ьсѣ*) — ar fi trebuit să fie **Romanci* > rom. **Romanți*. Asemenea forme de plural ale unor toponimice slave derivate cu sufixul *-ьсѣ*, în care ierul neintens al sufixului a căzut (-*(b)ci*), sînt foarte numeroase pe teritoriul României. De aceea nu e probabil ca în *Romanați* să avem de-a face cu sufixul *-ac* (< *-*ьсѣ*). O a doua nedumerire, provocată de presupusul sufix sîrbesc *-ac* în toponimicul *Romanați*, este vocala *a* provenită din ier (*b*), cu totul neobișnuită în toponimicele slave de pe teritoriul României. Este lucru știut că trecerea *b* > *a* în graiurile sîrbocroate e recentă și nu a atins unele arii laterale, unde s-a păstrat pînă astăzi cu timbrul apropiat de acela al lui *ă* romînesc sau *z* bulgăresc, ca, de exemplu, în o parte a graiului sîrbocroat al carașovenilor, vorbit în sud-vestul Banatului⁹. Deschiderea lui *ă* la *a* nu a atins nici toponimicele slave de pe teritoriul României, unde *b* este reprezentat fie prin *e* (cf. sl. **Toplьсѣ* >

¹ Gustav Weigand, *Die Namen der rumänischen Județe im Altreich*, în «Balkan-Archiv» IV, 1938, p. 170.

² N. Iorga, *Revelații toponimice pentru istoria neștiută a românilor*, I. Teleormanul (Academia Română, Memorii, tom. XXIII, Memoriul 14), București, 1941, p. 17 urm.

³ Într-o recenzie asupra observațiilor toponomastice ale lui N. Iorga apărută în «Buletinul Institutului de filologie română „Alexandru Philippide”», IX, 1942, p. 212.

⁴ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, Ed. Academiei, 1963, p. 301.

⁵ Ivan Popović, *Geschichte der serbokroatischen Sprache*, Wiesbaden, 1960, p. 290.

⁶ «Balkan-Archiv», IV, l.c.

⁷ I. Popović, *op. cit.*, p. 290.

⁸ Kniezsa I., *Megjegyzések a helynevek kérdéséhez* (Observații la problema toponimicelor), în «Századok», vol. 78—80, 1945—1946, p. 223.

⁹ E. Petrovici, *Graiul Carașovenilor*, București, 1935, p. 81, nota 3; Pavle Ivić, *Die serbokroatischen Dialekte, ihre Struktur und Entwicklung*, I. Band: *Allgemeines und die štokavische Dialektgruppe*, Haga, 1958, p. 273.